بسم الله الرحمن الرحيم

ސިވިލް ކޯޓު

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތް

3324-CVC-2023

ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ ވ. ނާޒިމް މޫސާ، މުޙައްމަދު ސަވާދު ނާޒިމް، ޖުބައިރާ ޙަސަން އަލީ
މަރްޔަމް ޒުބައިރު

ޤަރުޟު ހިފުމާ ގުޅޭ މައްސަލަ

ޙުކުމްކުރި ޤާޟީ

ޤާޟީ ޢާއިޝަތު ޢަޒުމާ ޢަބްދުލްޣަފޫރު

ނިމުނު ތާރީޚު

05 މުޙައްރަމް 1446

11 ޖުލައި 2024

ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް

ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ
ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-22/1982

ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް

ނާޞިފް މޫސާ
ގއ. ވިލިނގިލި / އަންބަރީގެ
އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A127839

މުޙައްމަދު ސަލާން ނާޝިފް
ގއ. ވިލިނގިލި / އަންބަރީގެ
އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A308658

ޢުބައިދާ ހަސަން
ގއ. ވިލިނގިލި / ބިލަމްމާގެ
އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A117308

މަރްޔަމް އުބައިދު
ގއ. ވިލިނގިލި / ބިލަމްމާގެ
އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A101946

ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު

23 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1445
07 ނޮވެންބަރު 2023

ދައުވާގެ ޚުލާޞާ

މިއީ، ގއ. ވިލިނގިލި / ބިލެތްމާގެ، ޒުބައިދާ ޙަސަން (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A117308) ރަހުނު ބަހައްޓައިގެން، ގއ. ވިލިނގިލި / ބިލެތްމާގެ، މަރްޔަމް ޒުބައިދާ (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A101946) ޟާމިންކަންދީގެން، ގއ. ވިލިނގިލި / އަސްބަރީގެ، ނާޒިމް މޫސާ (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A127839) އާއި މުޙައްމަދު ސަވާދު ނާޒިމް (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A308658) ގެ އެދުމަކަށް ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު:C-22/1982) -/400,800ރ (ހަތަރުލައްކަ އަށްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ގެ ލޯނެއް ދޫކޮށްދެއްވިއިރު، ދައުވާލިބޭ ފަރާތްތަކުން އެއްބަސްވެފައި ވާގޮތަށް ލޯނުގެ ފައިސާ އަދާކުރުމުން ގެންގޮސްފައިނުވާތީ، މި ލޯނުގެ ފައިސާ އިންޓަރެސްޓާއި ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއާއެކުގައި ލިބިގަތުމަށްޓަކައި، ފައިސާ އެއްކޮށް ނުދައްކާނަމަ ލޯނާ ގުޅިގެން ރަހުނުކުރެވިފައިވާ ގއ. ވިލިނގިލި "ބިލެތްމާގެ" އޮތް ކިޔާ ބަންޑާރަ ގޯއްޗާއި އެގޯތީގައިވާ އިމާރާތާއި ބޭންކަށް ރަހުނުކުރެވިފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށާއި، ބުނެވިދިޔަ ރަހުނަކީ މި ލޯނާގުޅިގެން ބޭންކަށް ލިބެންޖެހޭ އެންމެހައި ފައިސާ ލިބިދެވޭނެ ދަރަނިތަކުގެ ގޮތުން ކުރެވުނު ރަހުނުގެ ކަރާރުގައި ވިދާޅުވި، ލޯނާ ގުޅިގެން ބޭންކަށް ލިބެންޖެހޭ އެންމެހައި ފައިސާ ދައްކަމުން ދާނަމަ ރަހުނު ބާޠިލުކޮށް ބޭންކަށް ލިބިދެވޭނެ ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާއެކެވެ.

ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ގޮތް

1. ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މި ދައުވާގައި އެދިފައިވާ ކަންކަން ތިރީގައި މި ވަނީއެވެ.

   1.1 ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ އިން -/400,800ރ (ހަތަރުލައްކަ އަށްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ގެ ލޯނެއް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކުރެއްވިކަމަށާއި، މި ލޯނަށް ރަހުނު ބަހައްޓާފައިވާކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން.

   1.2 ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ އިން ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކުރި ޤަރުޟުން ލޯނު އެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ނުދައްކާ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން.

   1.3 ބޭންކުން ލޯނު ދޫކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތަކާ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޚިލާފުވެފައި ވާކަމަށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން.

   1.4 ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކުރި ލޯނުގެ ފައިސާއާއި އިންޓަރެސްޓާއި ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ އެކުގައި އަދާކުރަން ލޯނު އެގްރީމަންޓް ބަދަލުކުރުމަށްފަހު ކަނޑައެޅުނު ތާރީޚުތަކުގައި އިންޓަރެސްޓާއި ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއާއި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ބޭންކަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދައްކަން ކަނޑައަޅައިދިނުން.

   1.5 ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކުރި ލޯނަށް ޟަމާނާތެއްގެ ގޮތުގައި ދައުވާލިބޭ ޒުބައިދާ ޙަސަންގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ގއ. ވިލިނގިލި "ބިލެތްމާގެ" (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: P-2005/124) އޮތް ކިޔާ ބަންޑާރަ

ގޯއްޗާއި އޭގެމަތީގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި، ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ އަށް ރަހުނުކުރެވިފައި ވާކަން ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން.

1.6 ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކުރި ލޯނާ ގުޅޭ އެންމެހައި ފައިސާ ދައްކައި ލޯނު އެކައުންޓް ބަންދުކުރެވެންދެން ސެންކްޝަން ސިޓީއާއި ލޯނާ ގުޅިގެން ސޮއިކުރެވުނު ރަހުނު އެގްރީމެންޓްތައް ބާޠިލުނުވެ ދެމިއޮންނާނެކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން.

1.7 ރަހުނުކުރުމުން ގޯއްޗާއި ގޯތިތެރޭގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި ވިއްކާލަން ޖެހިއްޖެ ހާލަތެއްގައި ބޭންކަށް ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ޚަރަދުތަކާއި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ބޭންކަށް ދައްކަންޖެހޭ ޚަރަދުތައްކަމަށާއި، އެ ޚަރަދުތައް ލޯނު އެކައުންޓަށް ޗާޖުކުރުމުގެ ހައްޤު ބޭންކަށް ލިބިގެންވާކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން.

1.8 ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކުރި ލޯނު އެކައުންޓުގެ ބާކީގައިވާ ފައިސާއާއި، ސެންކްޝަން ސިޓީގެ ދަށުން އަރަމުންދާ ސާރވިސް ޗާޖާއި ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ އަދި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ބޭންކަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާކަމުގައި ކަނޑައަޅައިދިނުން.

1.9 ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކުރި ލޯނާ ގުޅިގެން ސޮއިކުރެވުނު ސެންކްޝަން ސިޓީގައިވާ މުއްދަތުގައި [illegible] ގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ގާނޫނީ ޚިދުމަތް އުޖޫރަދީގެން ހިނގާ ޝަރީޢާ ޚަރަދުތަކާއި ދައްކަންޖެހޭ ފީ އަދި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ބޭންކަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާކަމުގައި ކަނޑައަޅައިދިނުން.

1.10 ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޫކުރި ލޯނުގެ ފައިސާއާއި ސާރވިސް ޗާޖާއި ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ އެކުގައި އަދާކޮށް ލޯނު އެކައުންޓް ދައްކަންޖެހޭ އެންމެހައި ފައިސާ ލިބިގަތުމަށްފަހު، ލޯނާގުޅިގެން ބޭންކަށް ރަހުނުކުރެވިފައިވާ ގޯއްޗާއި ގޯތިތެރޭގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި ވިއްކާލައިގެން ޚަރަދު ކަނޑައި ފަހު ލިބޭ ފައިސާ ލޯނު އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރުމަށްފަހު ލޯނު އެކައުންޓުގައި ބާކީ އަދަދެއްވާނަމަ އެ އަދަދަކީވެސް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން.

ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން މި ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވުން

.2 މި ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް މި ދަޢުވާ ރައްދުކުރުމުން، މި ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވާކަމަށްބުނެ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ސިޓީ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

.3 މިގޮތުން، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ސިޓީގައި، [illegible] [illegible] ރަހުނު ބަލައިގެން، [illegible] [illegible] [illegible]، ނާޒިމާ މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަލާމް ނާޒިމް، ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ އިން ނަގާފައިވާ ޖުމްލަ ލޯނުގެ މައްސަލައަށް [illegible] ގޮތަށް ފަރާތުން އެއްބަސްވާ ކަމަށާއި، ދަޢުވާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާ އެދިފައިވެއެވެ.

4. ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތްތަކުން މުޅި ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވެފައިވާތީ، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމުގައި ޙުކުމްކޮށްދިނުމަށް އެދި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ހުށަހެޅި ފޯމުގައި، މި ލޯނާ ގުޅިގެން 29 ޖަނަވަރީ 2024 ގެ ނިޔަލަށް އަރާފައިވާ 129,394/70ރ (އެއްލައްކަ ނަވާވީސްހާސް ތިންސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަތަރު ރުފިޔާ / ހަތްދިހަ ލާރި) އާއި، ލޯނު ދައްކައި ޚަލާސްކުރުމާ ހަމައަށް ލޯނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އަރަމުންދާ އިންޓަރެސްޓާއި، ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ ދައްކުމުގެ ގޮތުން ލޯނު އެގްރީމެންޓުގެ ގޮތުގައިވާ ފައިސާ މިހާރު ދައްކައި ޚަލާސްކޮށްފައިނުވާކަމާއި، އަދި ލޯނުގެ ބާކީގައިވާ ފައިސާއާއި އިތުރަށް އަރަމުންދާ އިންޓަރެސްޓާއި ޖޫރިމަނާ ލޯނު އެއްބަސްވުމާ ދައްކުމުގެ ގޮތުން ކޮންމެ މަހަކަށް -/9,520ރ (ނުވަހާސް ފަސްސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) އަށްވުރެ މަދުނޫން ބައިބަޔަށް ފައިސާ ދައްކަމުންގޮސް، މި ލޯނުގެ އަދަދުގައި ފައިސާ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި 31 ގެ ކުރިން ދައްކައި ޚަލާސްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވެއެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރާ ކަންކަން

5. ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ފައިސާ ދައްކާފައިނުވާތީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން މި ދަޢުވާ މި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އަދި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މުޅި ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވެ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން މުޅި ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވާ ކަން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

6. ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އަށް ބަލާއިރު، މި ޤާނޫނުގެ 125 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ލިޔުމުން ދަޢުވާއަށް އިއުތިރާފުވެއްޖެނަމަ، އެފަރާތުގެ އިއުތިރާފުވުމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޝަރީޢަތުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާނަމަ އެ ޤާނޫނުގެ 127 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ ދަށުން ޙުކުމް ކުރަންވާނީ، ދަޢުވާއަށް އިއުތިރާފުވި އިއުތިރާފުވުމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ބައްޓަންވާގޮތަށް ޙުކުމްކުރުން ޤާނޫނާ ޚިލާފުނުވާނަމަ ކަމަށް އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

7. މަދަނީ ދަޢުވާއެއް ހުށަހަޅާއިރު، އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހެކި، އެ ދަޢުވާއާއެކު ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅަންވާނެކަމަށާއި، އަދި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން އޭނާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅާއިރު، އެ ދިފާޢު ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ހެކި ހުށަހަޅަންވާނެކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 201 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަ އުޞޫލާ އެއްގޮތަށް، މި ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ލިޔެކިޔުންތައް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ދަޢުވާ ފޯމާއެކު ހުށަހަޅާފައި ވެއެވެ.

8. މި ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހެކީގެ ގޮތުގައި، ބެންކުން ލޯނާގުޅިގެން ސޮއިކުރެވުނު އެއްބަސްވުންތަކާއި، ރަހުނު އެގްރީމެންޓާއި، ފައިސާ ނުދައްކާފައިވާކަމުގެ ނޯޓިސް އަދި މުޢާމަލާތުގެ އެކައުންޓް ސްޓޭޓްމަންޓް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

9. ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް، ބެންކުން ލޯނު ދޫކޮށްފައިވާކަމާއި، އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން އެ ލޯނު އަދާކޮށްފައި ނުވާކަން ދެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުން ބެލުމުން އެނގެއެވެ.

10. ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން މައްސަލަ މި ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމާއެކު ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން މުޅި ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވެ، ކޯޓުން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ކޯޓުގެ ފައިސާ ދައްކައި [illegible] [illegible] މުޅި ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވާ ކޯޓު ހުކުމްކުރައްވައިފައެވެ. ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން މުޅި ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވާ ކޯޓު ހުކުމްކުރުމާގުޅިގެން، ޝަރީޢަތް [illegible] މި މައްސަލައިގެ [illegible] އަދި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ވެސް ކޯޓު ހުކުމްކުރައްވައިފައެވެ. އަދި މިގޮތުން ހުކުމްކުރި ކޯޓުގައި، ކޯޓުން އެއްބަސްވުމުގައިވާ މާއްދާތަކަށް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ޚާއްޞަ ފިޔަވަޅެއް ނެތުމުން ޚަރަދުވެފައިވާ ޖުމުލަ 15،000/-ރ (ފަނަރަ ހާސް ރުފިޔާ) ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައިވެއެވެ.

11. ސަރުކާރުގެ ޚަރަދަކީ މަދަނީ ދަޢުވާއެއް ކާމިޔާބުވާ ފަރާތަކަށް، އެ ދަޢުވާ ނާކާމިޔާބުވި ފަރާތުގެ ކިބައިން ނަގައިދެވޭ ޚަރަދެއްކަން މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގެއެވެ. އަދި އެކަން ޤާނޫނުގައި އެކަން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ހިނދުވެސް، އާންމު އުސޫލުން ސަރުކާރުގެ ޚަރަދު، ދަޢުވާ ކާމިޔާބުވި ފަރާތަކަށް، އެ ދަޢުވާ ނާކާމިޔާބުވި ފަރާތުގެ ކިބައިން ކޯޓުން ނަގައިދެމުންދާކަން މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 270 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

12. ދަޢުވާ ކާމިޔާބުވާ ފަރާތަކަށް އާންމު އުސޫލުން ޚަރަދު ނަގައިދިނުމާބެހޭގޮތުން މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 270 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އާންމު އުސޫލުގެ ދަށުން ޚަރަދު ނަގައިދިނުމުގައި ކޯޓުން އަމަލުކުރަންވީގޮތް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 274 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، އާންމު އުސޫލުގެ ދަށުން ޚަރަދު ނަގައިދިނުމުގައި ކޯޓުން އަމަލުކުރާނީ އަންނަނިވި އުސޫލުތަކަށް [illegible] އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި، ދަޢުވާގައި ހިމެނޭ ކަންކަމާ ގުޅިގެން ކުރެވިފައިވާ ޚަރަދާ އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް ދައްކަން އެނގެން؛ އެ ޚަރަދަކީ ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހިގެން ކުރި ޚަރަދެއްކަމަށްވާނަމަވެސް، އެއީ އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްކަމުގައި ކޯޓަށް ފާހަގަކުރެވޭނަމަ، އެ ޚަރަދުތައް ނަގައިދޭން ނިންމަންވާނެކަމާއި، (ނ) ޚަރަދު ނަގައިދޭ ފަރާތުން އެ ޚަރަދުތައް ކޮށްފައިވިޔަސް ކުރަންޖެހިގެންކަން ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ [illegible] ނުވަތަ ޚަރަދުގެ މިންވަރަކީ އެކަށީގެންވާ އަދަދެއްކަމާއި، އެކަންކަމާމެދު އުފެދޭ ސުވާލުތަކަށް ބަލާފައި [illegible] ގޮތަކަށް ކޯޓަށް ޚަރަދު ނަގައިދިނުމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވާކަން އެނގެއެވެ.

13. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 272 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން، ސަރުކާރުގެ ޚަރަދު ނަގައިދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިދީފައިވާކަމާއި، ސަރުކާރުގެ ޚަރަދު ނަގައިދިނުމުގައި ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރަންވީ ކަންކަން އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ސަރުކާރުގެ ޚަރަދު އެއް ޚަސްމު އަނެއް ޚަސްމުގެން ދައްކަންޖެހޭކަން ކަނޑައެޅުމުގައި، ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމާއި، ދަޢުވާއަށް ދިފާޢު ހުށަހެޅުމާއި، މައްސަލައިގެ ބަޔާންތައް ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތް ހިމެނޭގޮތުން، ޚަސްމުން އެ މައްސަލައިގައި އަމަލުކޮށްފައިވާގޮތާއި، ޚަސްމުންނަށް މުޅި މައްސަލަ [illegible]، ދަޢުވާގެ ބައިތައް ކާމިޔާބުވެފައިވާ ނިސްބަތާއި، މައްސަލަ [illegible] އެއްވެސް ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ އެކަމާއި، [illegible] މިންވަރާއި، މައްސަލައިގެ އުނދަގޫކަމާއި، މައްސަލައިގައި ނަގާފައިވާ ޤާނޫނީ ސުވާލުތަކުގެ މިންވަރާއި، [illegible] މައްސަލައިގައި ޚަސްމުން [illegible]، ސަރުކާރުގެ [illegible]

ފުރިހަމަކުރުމުގައި އެއްވެސް ލަސްވުމެއް މެދުވެރިވެފައިވާނަމަ އެކަމާއި، އެހެނުންވެސް މައްސަލައިގެ ވަށައިގެންނާ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ޝަރީޢަތުގެ ހަރަދު ދެއްކުމަކީ ނިންމާ ބާރުދީތަކައި، އަތުރު ހަސްބުގެ ޝަރީޢަތުގެ ހަރަދުގެ ބައެއް ދެއްކުމުން، އަތުރު ހުށަހެޅުމުގެ ހަރަދުގެ ބުރައިން ވަކި މުއްދަތަކުން ފެށިގެން، ވަކި ތާރީޚަކުން ފެށިގެން ނުވަތަ ވަކި ތާރީޚެއްގެ ނިޔަލަށް ހިނގާފައިވާ ހަރަދު ދައްކާފައިވުން، ޝަރީޢަތުގެ ފުރިހަމަ ތާރީޚް ހިސާބު ހަރަދު ދައްކާފައިވުން، ޝަރީޢަތުގައި ވަކި މުދަލަކާގުޅޭގޮތުގައި ހިނގި ހަރަދު ދައްކާފައިވުން، ޝަރީޢަތުގެ ވަކި ބައިގާ ދެކެވޭން ހިނގި ހަރަދު ދައްކާފައިވުން، ބުރަތު ތާރީޚުން ތާރީޚާ ރިޕޭމަންޓް، ވަކި ތާރީޚަކުން ފެށިގެން ނުވަތަ ވަކި ތާރީޚެއްގެ ނިޔަލަށް އިންޓްރެސްޓް ދައްކާފައިވުން، ވަކި ތާރީޚަކުން ފެށިގެން ނުވަތަ ވަކި ތާރީޚަކާ ހަމައަށް ކުރައިން ހަރަދު ޖޫރިމަނާ ދައްކާފައިވުން ކޮށް އަދި ކުރަމުންގެންދާކަމުން އެ މުއްދަތުގައި ބާކީ ފައިސާއާއި ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ. އަދި އެގޮތުގެ ތިރީސް ބައެއް ހަރަދެއް ނަގައިދިނުމުގެ އަދަދު ނިސްބަތުގެ ކާރިން، ބަޔާންޖެހޭ އެއްޗެއް ކަންކަންވެސް އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

14. އަދި މިގޮތުން، ކުރީ މައްސަލަތަކުގެ ޙުކުމްތަކުން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެދި ދަޢުވާކޮށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކުގައި، ވަކި ގޮތެއް ހަރަދުތަކާއި ފާހަގަކޮށް އެންމެ އެއްވެސް ހަރަދެއް މައްސަލައާ ގުޅިގެން އެއް ހިސާބު އަދާކުރާން ހަރަދުތަކުގެ މިބައިގައި ކޯޓުން ނަގައިދިނުން ނުވާނެކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 279 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންމެހައިކަމުން ބެލުމުން، ކުރީ މައްސަލަތަކުގެ ޙުކުމްތަކުން ކުރިއަށް ގެންދާ މައްސަލަތަކުގައި ޝަރީޢަތުގެ ހަރަދު ނަގައިދިނުމަށް ވަކި ޙައްދެއް މަޙްދޫދު (Limit) ކުރެވިފައިވާ ކަމެއްކަމަށްވެސް އެނގެއެވެ.

15. ޝަރީޢަތުގެ ހަރަދު ނަގައިދިނުމުގައި ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށް އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަމަށް ބެލުމުން، ޝަރީޢަތުގެ ހަރަދަކީ އެކަމާގުޅޭ ފުރިހަމަ ތަފްސީލު އެކަމަށް އެދި ފަރާތަކުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅައި، އެ ހުށަހެޅުންތަކުގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތުން ބަލައި، ޝަރީޢަތަށް ފެންނަގޮތަކަށް މިންވަރަށް އެ ހަރަދުތައް ސާބިތުކޮށްދީގެން ދޭން ނަގައިދޭން ހަރަދެއް ނުނަންގަން އެނގެއެވެ.

16. އެހެންކަމުން، ހުށަހެޅިފައި މިވާ މައްސަލައަކީ، ދަޢުވާ މި ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމާއެކު، އެ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން މުޅި ދަޢުވާއަށް އެއްބަސްވެ، އެއްވެސް ޝަރީޢަތެއް ހިންގުމަކާނުލައި މައްސަލައިގެ ބިނާވެފައިވާ މައްސަލައަކަށްވާތީވެ، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ޝަރީޢަތަށް ކުރެވުނު ހަރަދުގެ ތަފްޞީލު ހުށަހަޅުއްވާފައި ޖުމްލަ ފައިސާއިގައި ބޮޑު ބަދަލުގެ މައްޗަށް ބޭނުންކަން، ޝަރީޢަތުގެ ހަރަދު ނަގައިދިނުން މިކަން އެބަކަން ނުފެނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކުރުން

17. މި ޤަޟިއްޔާއިން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދޭނަމަ، މި ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު މި މައްސަލައިގެ ދެބައިމީހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. މި ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށެވެ. މި ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދޭނަމަ، މި ނިންމި ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް ހުށަހެޅުމުގެ ބާވަތުގެތަކައި ނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނާނީ

ވަނީ ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމުގެ ރިޢާޔަތް [illegible] ބަލާފައިވާ ތަޢުޒީރުން [illegible]. ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމުގެ [illegible] ބެލުމުގައި [illegible] [illegible] އަދި [illegible].

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، ބުނެވިދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުރުމުން، ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-22/1982) ގެ ފަރާތުން ގއ. ވިލިނގިލި / ބިލަތްމާގެ، ޒުބައިދާ ޙަސަން (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A117308) އާއި، މަރްޔަމް އުބައިދު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A101946) އާއި، ގއ. ވިލިނގިލި / އަންބަރީގެ ނާޒިމް މޫސާ (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A127839) އާއި މުޙައްމަދު ސަލާން ނާޒިމް (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A308658) ގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރާ، ރަހުނު [illegible] މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާ ސާބިތުކުރަން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުންނާއި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ އިޢުތިރާފުން ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ އިން -/400,800ރ (ހަތަރުލައްކަ އަށްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ގެ ޖުމްލަ ލޯނެއް ދަޢުވާލިބޭ ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަލާން ނާޒިމް އަށް ދޫކޮށްފައިވާކަމާއި، އަދި ޒުބައިދާ ޙަސަން މި ލޯނަށް ޒާމިނު ބަޔަކަށްވެފައިވާކަން ސާބިތުވާކަމާއި، އަދި މަރްޔަމް އުބައިދު މިލޯނަށް ރަހުނުކުރިފަރާތްކަމުގައިވާކަން ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި،

ދަޢުވާލިބޭ ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަލާން ނާޒިމް އަށް ދޫކުރި ލޯނުގެ ފައިސާއާއި އިންޓްރެސްޓާއި ޑިފޯލްޓްގެ ފައިސާ އެކުގައި އަދާކުރަން ޖެހޭ ބާކީހުރި ލޯނުގެ ފައިސާއާއި އިންޓްރެސްޓާއި ޑިފޯލްޓްގެ ފައިސާއަކީ ޒުބައިދާ ޙަސަން އާއި، މަރްޔަމް އުބައިދު އާއި، ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަލާން ނާޒިމް ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ އަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާކަމުގައި ކަނޑައަޅައި،

ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަލާން ނާޒިމް އަށް ދޫކުރި ޖުމްލަ ލޯނާ ގުޅިގެން ޒުބައިދާ ޙަސަންގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ގއ. ވިލިނގިލި "ބިލަތްމާގެ" (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: P-2005/124) އޮތް ބިމާ ބަނޑޭރަ ގޯއްޗާއި އެގޯތިގައިވާ އިމާރާތްތަކާއި ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ އަށް ރަހުނުކުރެވިފައިވާކަން ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި،

ދަޢުވާލިބޭ ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަލާން ނާޒިމް އަށް ދޫކުރި ލޯނުގެ އަސްލުގައި ފައިސާ ދައްކައި ނުން ބަންދުކުރެވިފައިވާ [illegible] ސިޓީއާއި ގޮތާ ގުޅިގެން ސާބިތުވުމުން ރަހުނު އެގްރީމަންޓާ ބެހިގެންވާ ދިމާއެއްނޫން ކަމަށް ކަނޑައަޅައި،

ރަހުނުކުރިފައިވާ ގޯތި ވިއްކައިގެން [illegible] ބޭންކަށް ލިބެންޖެހޭ ފައިސާ ހަމަނުވާނަމަ ދަޢުވާލިބޭ ޒުބައިދާ ޙަސަން އާއި، މަރްޔަމް އުބައިދު އާއި، ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަލާން ބާކީކަން ދައްކަންޖެހޭ ޚަރަދުތަކާއި، އެ ޚަރަދުތަކަށް ކޯޓުން އެކައުންޓުގެ ބަޔާން [illegible] ފިޔަވަޅުތަކާއި ކޯޓު ފައިސާއާއި ސާބިތުވާ ޚާއްޞަ ޤަވާޢިދުގެ ފައިސާ [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ފައިސާ [illegible]، ކޯޓު [illegible] ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތްތަކުން ރަހުނުކުރެވިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] ކުރަން [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާލިބޭ ޒުބައިދާ ޙަސަން އާއި،

މަރްޔަމް ޢުބައިދު އާއި، ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަވާން ނާޒިމް ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ އަށް ދައްކަންޖެހޭނެ ފައިސާއެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި،

ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަވާން ނާޒިމް އަށް ދޫކުރި ލޯން ގެ ބާކީގައި 29 ޖަނަވަރީ 2024 ގެ ނިޔަލަށް ނުދައްކާއިވާ 129,394/70ރ (އެއްލައްކަ ނަވާވީސްހާސް ތިންސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަތަރު ރުފިޔާ / ހަތްދިހަ ލާރި) އާއި ސެޓްލްމަންޓް ސިޓީގެ ދަށުން އަރަމުންދާ ސާވިސް ޗާޖާއި ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއަކީ ދަޢުވާލިބޭ ޢުބައިދާ ޙަސަން އާއި، މަރްޔަމް ޢުބައިދު އާއި، ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަވާން ނާޒިމް ބޭންކަށް ދައްކަންޖެހޭނެ ފައިސާއެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި،

ދެފަރާތުން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައިވާ މާއްދާތައް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން ހޯދަންޖެހުނު ޤާނޫނީ ޚިދުމަތަށް އެދުމަށް ޚަރަދުވެފައިވާ ޖުމްލަ -/15,000ރ (ފަނަރަ ހާސް ރުފިޔާ) ޝަރީޢަތުގެ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދެވުން ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި،

މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ލޯނާ ގުޅިގެން 29 ޖަނަވަރީ 2024 ގެ ނިޔަލަށް ނުދައްކާއިވާ 129,394/70ރ (އެއްލައްކަ ނަވާވީސްހާސް ތިންސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަތަރު ރުފިޔާ / ހަތްދިހަ ލާރި) އާއި، އިތުރަށް އަރަމުންދާ އިންޓަރެސްޓާއި ޖޫރިމަނާ ލޯން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ދެއްކުމުގެ ގޮތުން ކޮންމެ މަހަކު -/9,520ރ (ނުވަހާސް ފަސްސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) އަށްވުރެ މަދުނޫން އަދަދެއްގެ ފައިސާ ދައްކަމުންގޮސް، މި ޙުކުމުގެ އަމުރުގައި ފައިސާ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި 31 ގެ ކުރިންދައްކައި ހަވާލުކުރުމަށް ޢުބައިދާ ޙަސަން އާއި، މަރްޔަމް ޢުބައިދު އާއި، ނާޒިމް މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަވާން ނާޒިމް އަށް އަންގައި ޙުކުމްކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމްކުރީ

ޢާއިޝަތު ޢަޒީޒާ ޢަބްދުއްރަޙްމާނު

ޤާޟީ